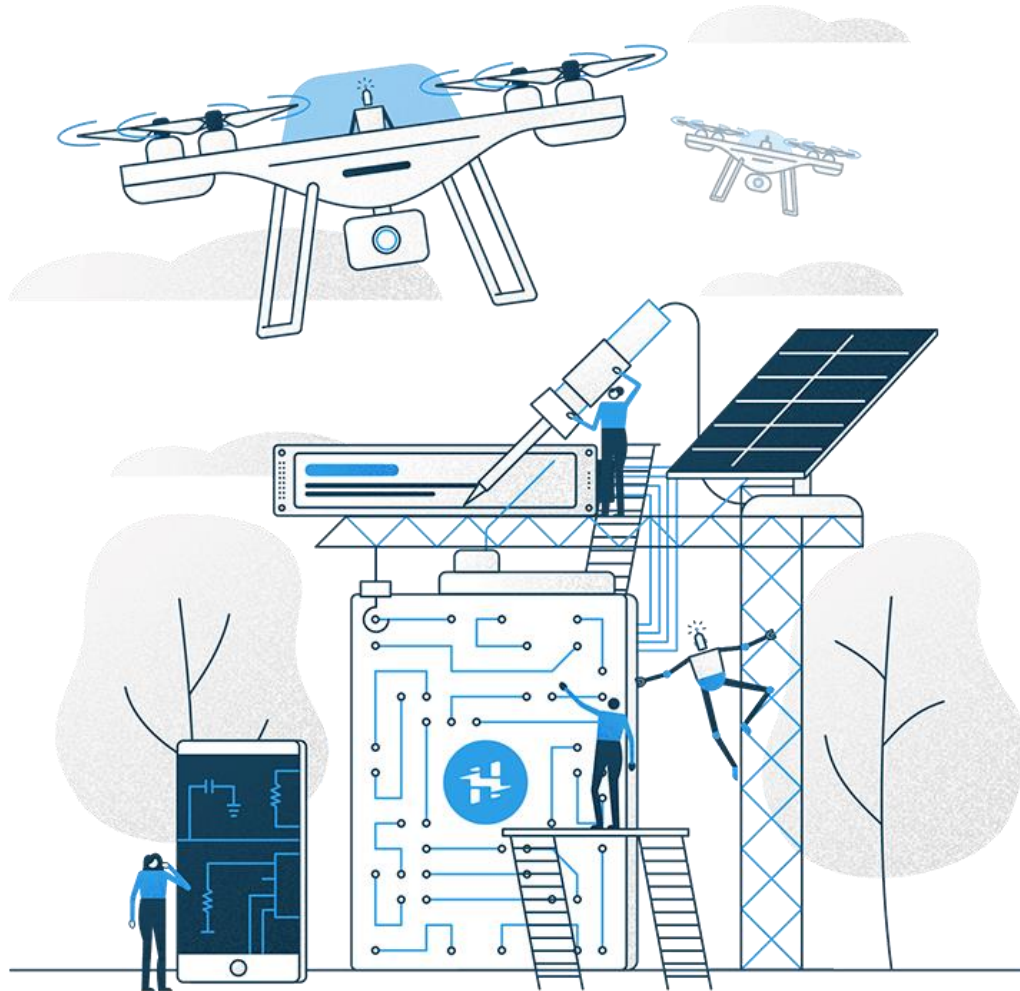

МІКРОПРОЦЕСОРНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ

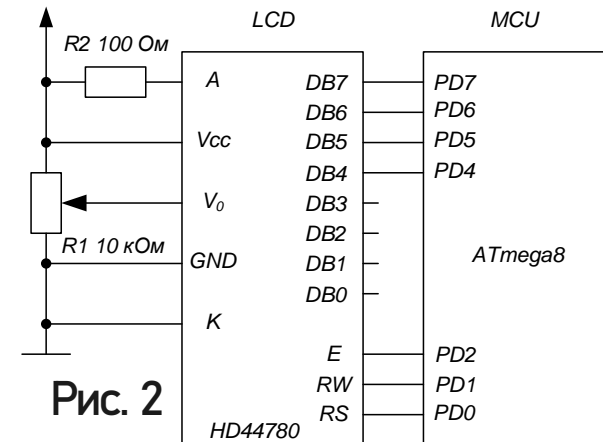
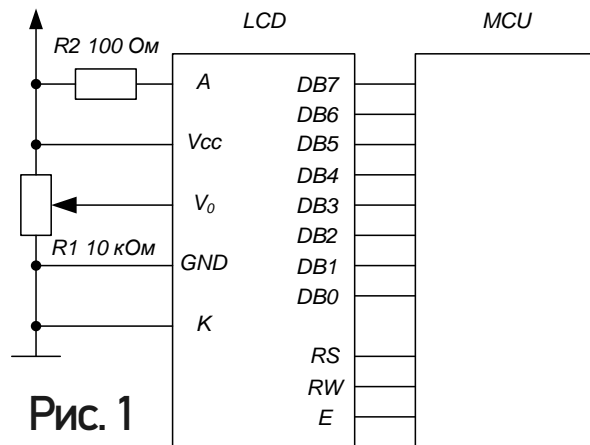

Lesson 11.2

Елементи індикації

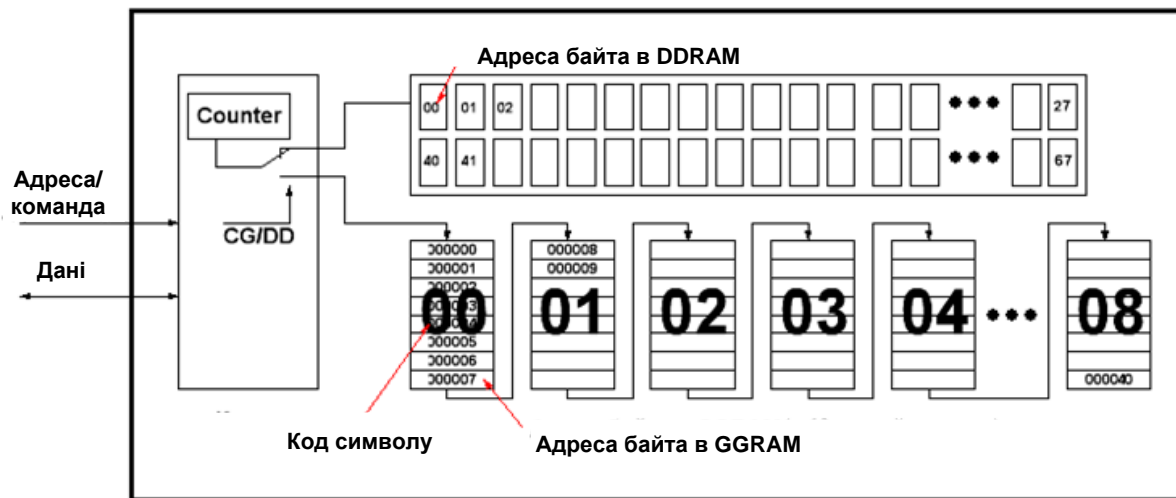
Для відображення поточних даних та інформації досить часто застосовують LCD індикатор з контролером типу HD44780 фірми Hitachi, який є промисловим стандартом де-факто на ринку цифро-буквених індикаторів.

LCD на базі HD44780 підключається до AVR мікроконтролера безпосередньо до портів (рис. 1). Є два способи підключення – на 8 біт і на 4 біти. У восьми бітному режимі простіше передавати байти – не потрібно зсувати байт, але в чотирьох бітному режимі використовується на чотири ніжки контролера менше. Для підключення індикатора до мікроконтролера буде задіяний порт D мікроконтролера ATmega8 у чотирьох бітному режимі (рис. 2).

Виводи DB7...DB0 це шина даних/адреси. E – вхід стробування. Імпульс напруги на цій лінії повідомляє дисплею, що потрібно забирати/віддавати дані з/на шину даних. RW – визначає в якому напрямку рухаються дані. Якщо 1, то читання з дисплея, якщо 0 то запис у дисплей. RS – визначає, що передається команда (RS=0) або дані (RS=1). Дані будуть записані на по поточній адресі, а команда виконана контролером. V0 – вхід контрастності. Vcc – плюс живлення, 5В. GND – мінус, він же загальний.

Елементи індикації

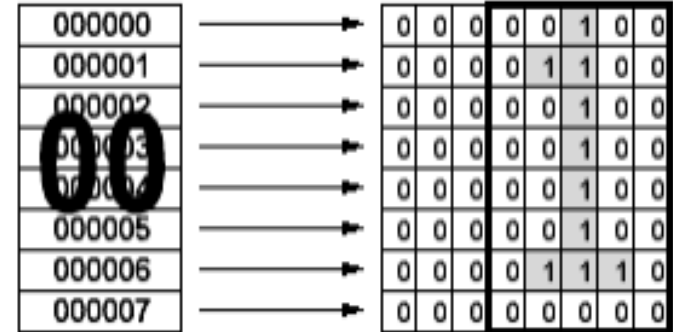
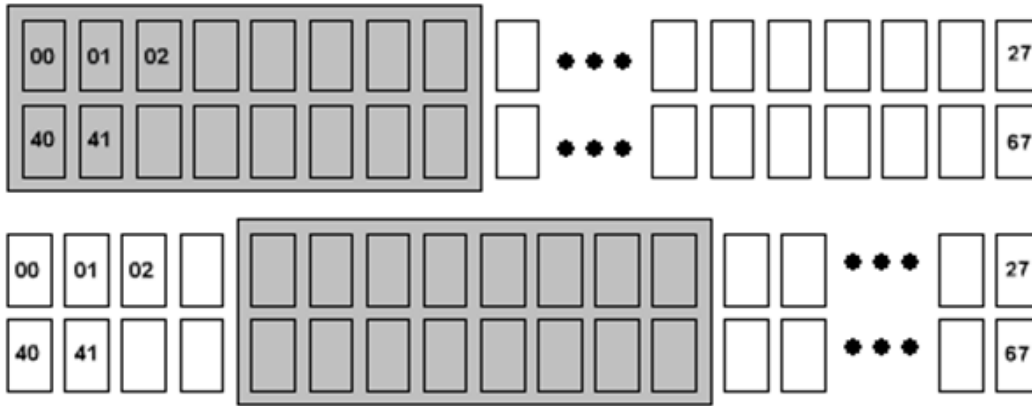
Структура адресації контролера HD44780

Контролер HD44780 має свій блок керування, що обробляє команди й пам'ять. Пам'ять ділиться на три види: DDRAM, CGROM, CGRAM.

DDRAM – пам'ять дисплея. Все що запишеться в DDRAM буде виведено на екран. Тобто, наприклад, записали код 0x31 – на екрані відображається символ «1», так як 0x31 це ASCII код цифри 1. Але є одна особливість – DDRAM пам'ять набагато більша ніж видима область екрана. Як правило, DDRAM містить 80 осередків – 40 у першому рядку й 40 у другому; на дисплеї може рухатися по лінійці осередків. Наприклад, можна записати в DDRAM відразу п'ять пунктів меню, а потім просто показувати по одному пункті. Для переміщення дисплея є спец команда. Також є поняття курсору – це місце в яке буде записаний наступний символ, тобто поточне значення лічильника адреси. Курсор не обов'язково може бути на екрані, він може розташовуватися й за екраном або бути відключений зовсім.

Елементи індикації

Адреса байта в DDRAM

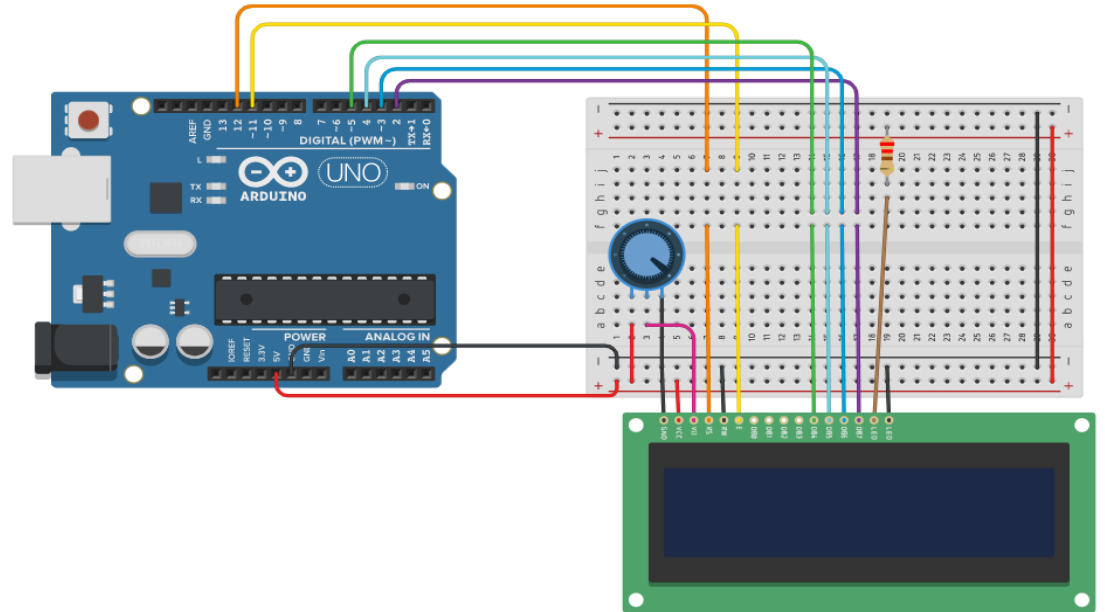
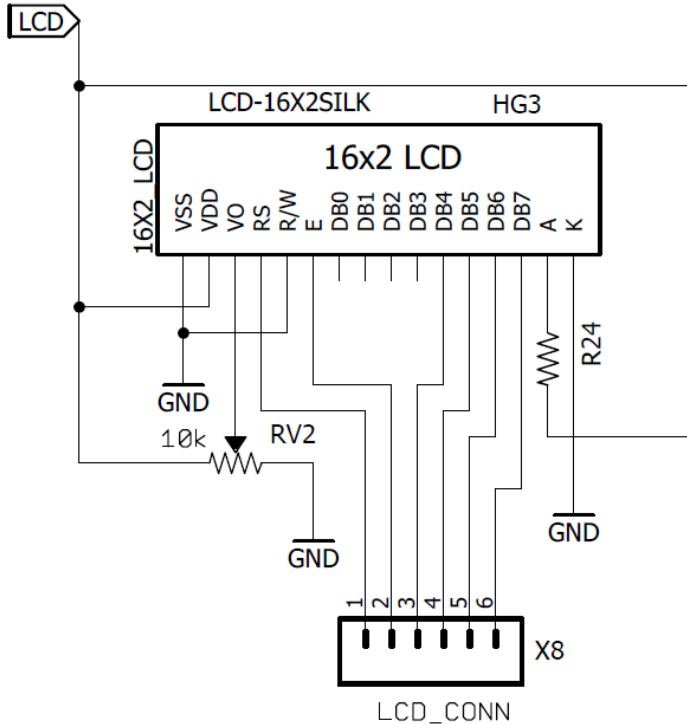
Видима й прихована область екранної пам'яті

CGROM – таблиця символів. Коли записуємо в осередок DDRAM байт, то з таблиці береться символ і рисується на екрані. CGROM не можна змінити, тому важливо, щоб вона мала англійські або російські букви.

CGRAM – теж таблиця символів, але її можна міняти, створюючи свої символи. Адресується вона лінійно, тобто спочатку йде 8 байт одного символу, як наведено на рис.

Усього в CGRAM може бути 8 символів, відповідно CGRAM має 64 байт пам'яті. Ці символи мають коди від 0x00 до 0x07. Так що, записавши, наприклад, у перші 8 байт CGRAM (перший символ з кодом 00) будь який символ, і записавши в DDRAM нуль (код першого символу в CGRAM) побачимо на екрані цей символ. Командою вибирається в яку саме пам'ять і починаючи з якої адреси будуть записуватись дані.

LCD індикатор

Для відображення даних на індикаторі необхідно підключити виводи RS, E, DB4-DB7 (з'єднувач X8) до Arduino та подати живлення на індикатор.

LCD індикатор

Бібліотека `LiquidCrystal` дозволяє Arduino управляти різними LCD дисплеями, побудованими на базі поширеного чіпсета Hitachi HD44780 (або сумісного). У бібліотеці реалізований як 4-х, так і 8-бітний режим роботи. Бібліотека має такі функції: `LiquidCrystal()`, `begin()`, `clear()`, `home()`, `setCursor()`, `write()`, `print()`, `cursor()`, `noCursor()`, `blink()`, `noBlink()`, `display()`, `noDisplay()`, `scrollDisplayLeft()`, `scrollDisplayRight()`, `autoscroll()`, `noAutoscroll()`, `leftToRight()`, `rightToLeft()`, `createChar()`.

`LiquidCrystal (rs, rw, enable, d0, d1, d2, d3, d4, d5, d6, d7)` задає конфігурацію підключення та режим роботи, де `rs`, `rw`, `enable`: номер виводу Arduino, з'єданого з виводом RS, RW, E LCD-індикатора; `d0`, `d1`, `d2`, `d3`, `d4`, `d5`, `d6`, `d7`: номери виводів Arduino, які підключені до відповідних цифрових виводів LCD-індикатора. Параметри `rw`, `d0`, `d1`, `d2` і `d3` є не обов'язковими. Якщо `d0`, `d1`, `d2` і `d3` не вказані, то LCD буде працювати у 4-х бітному режимі (`d4`, `d5`, `d6`, `d7`).

```
LiquidCrystal(rs, enable, d4, d5, d6, d7)
```

```
LiquidCrystal(rs, rw, enable, d4, d5, d6, d7)
```

```
LiquidCrystal(rs, enable, d0, d1, d2, d3, d4, d5, d6, d7)
```

```
LiquidCrystal(rs, rw, enable, d0, d1, d2, d3, d4, d5, d6, d7)
```

```
#include <LiquidCrystal.h>
LiquidCrystal lcd(12, 11, 10, 5, 4, 3, 2);
void setup() {
  lcd.begin(16,1);
  lcd.print("hello, world!");
}
void loop() {}
```

LCD індикатор

lcd.begin (cols, rows) ініціалізує інтерфейс для взаємодії з LCD-індикатором та задає розміри (ширину і висоту) області виведення екрану, де `lcd`: змінна типу `LiquidCrystal`, `cols`: кількість стовпців екрану, `rows`: кількість рядків екрану. При роботі з LCD-дисплеєм, функція `begin()` повинна викликатися першою і передувати іншим командам з бібліотеки `LiquidCrystal`.

lcd.clear () очищає LCD-екран і переміщує курсор в лівий верхній кут.

lcd.home () переміщує курсор в лівий верхній кут екрану (наступний текст буде виводиться з початку екрану).

lcd.setCursor (col, row) встановлює позицію, в якій буде виводитися наступний текст, де `col`: координата X позиції курсора (0 означає перший стовпець); `row`: координата Y позиції курсора (0 означає перший рядок).

lcd.write (data) виводить символ на LCD-індикатор, де `data`: символ, який необхідно вивести на екран.

lcd.print(data) / lcd.print(data, BASE) виводить текст на LCD-індикатор, де `data`: дані, які необхідно вивести (тип `char`, `byte`, `int`, `long` або `string`); `BASE` (не обов'язковий параметр): основа системи числення, в якій необхідно виводити числа: `BIN` – двійкова, `DEC` – десяткова, `OCT` – вісімкова, `HEX` – шістнадцятькова.

lcd.cursor() / lcd.noCursor () показує/ не показує на LCD-екрані курсор: символ підкреслення в тій позиції, куди буде виведий наступний символ.

lcd.blink() / lcd.noBlink () включає / відключає на LCD-індикаторі курсор, що мигає.

lcd.noDisplay() / lcd.display() вимикає / вмикає LCD-екран. Текст, якщо не відображається на екрані, зберігається в пам'яті.

LCD індикатор

lcd.scrollDisplayLeft() / lcd.scrollDisplayRight() здійснює прокручування вмісту дисплея (весь текст і курсор) на один символ ліворуч / праворуч.

lcd.autoscroll() включає автоматичну прокрутку тексту на LCD. Це означає, що при виведенні кожного нового символу, всі попередні символи будуть зсуватись на одну позицію. Якщо встановлений режим перегляду тексту зліва-направо (за замовчуванням), то прокрутка буде здійснюватися ліворуч; якщо встановлений режим зправа-наліво, то прокрутка буде здійснюватися праворуч. Таким чином, кожен новий символ буде виводиться в одній і тій же позиції LCD.

lcd.noAutoscroll() функція відключає автоматичну прокрутку тексту в LCD.

lcd.leftToRight() / **lcd.rightToLeft()** встановлює режим перегляду тексту на LCD зліва-направо (режим за замовчуванням) / зправа-наліво.

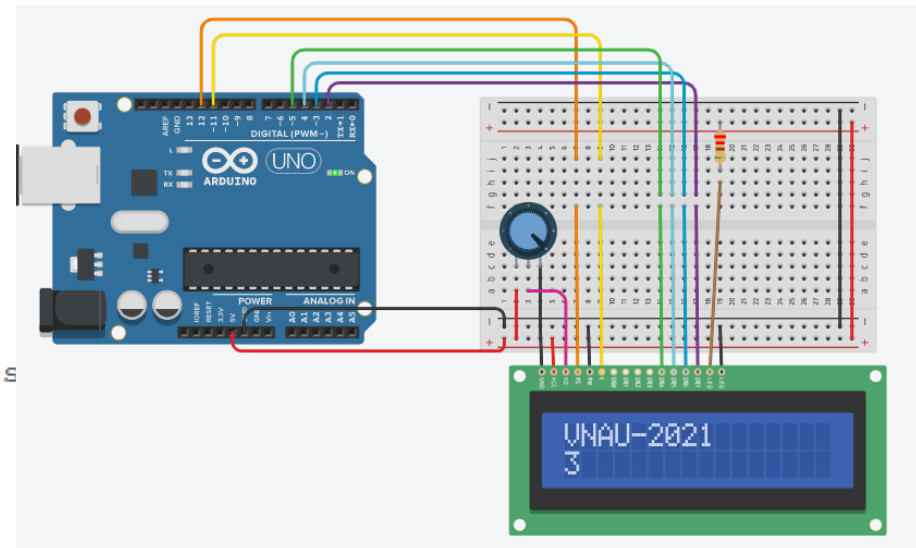
lcd.createChar (num, data) створює символ користувача для LCD-індикатора. Дисплей підтримує до 8 символів користувача (пронумерованих від 0 до 7) розміром 5x8 пікселів. Зовнішній вигляд кожного символу користувача задається масивом з восьми байт, кожен з яких характеризує відповідний рядок. П'ять молодших біт кожного байту визначають стан пікселів у відповідному рядку. Для того, щоб вивести певний символ користувача, використовується функцію `write()` з його номером, де `num`: номер призначеного символу користувача, який необхідно створити (від 0 до 7); `data`: дані у пікселях символу користувача

```
#include <LiquidCrystal.h>
LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
byte smiley[8] = {
    B00000,
    B10001,
    B00000,
    B00000,
    B10001,
    B01110,
    B00000,
};
void setup() {
    lcd.createChar(0, smiley);
    lcd.begin(16, 2);
    lcd.write(byte(0));
}
void loop() {}
```


LCD індикатор

Приклад застосування команд `LiquidCrystal(rs, enable, d4, d5, d6, d7)`, `lcd.begin (cols, rows)`, `lcd.print(data)`, `lcd.setCursor (col, row)`

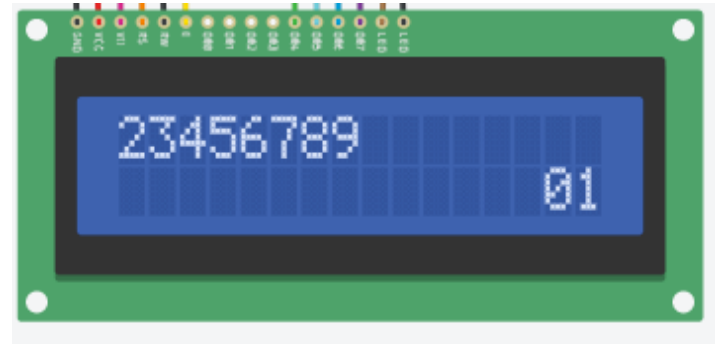
```
1 //Arduino pins RS, E, D4, D5, D6, D7
2 #include <LiquidCrystal.h>
3
4 // initialize the library with the numbers of the interface pins
5 LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
6
7 void setup() {
8   // set up the LCD's number of columns and rows:
9   lcd.begin(16, 2);
10  // Print a message to the LCD.
11  lcd.print("VNAU-2021");
12 }
13
14 void loop() {
15   // set the cursor to column 0, line 1
16   lcd.setCursor(0, 1);
17   // print the number of seconds since reset:
18   lcd.print(millis() / 1000);
19
20 }
```


LCD індикатор

```
1 #include <LiquidCrystal.h>
2
3 LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
4
5 void setup() {
6   lcd.begin(16, 2);
7 }
8
9 void loop() {
10  lcd.setCursor(0, 0);
11  // виводимо цифри від 0 до 9:
12  for (int thisChar = 0; thisChar < 10; thisChar++) {
13    lcd.print(thisChar);
14    delay(500);
15  }
16
17  lcd.setCursor(16, 1);
18  // включається автоматична прокрутка
19  lcd.autoscroll();
20  for (int thisChar = 0; thisChar < 10; thisChar++) {
21    lcd.print(thisChar);
22    delay(500);
23  }
24  // виключається автоматична прокрутка
25  lcd.noAutoscroll();
26
27  // очистка екрану
28  lcd.clear();
29 }
```

Приклад застосування команд
LiquidCrystal(rs, enable, d4, d5, d6, d7),
lcd.begin (cols, rows), lcd.print(data),
lcd.setCursor (col, row), [lcd.autoscroll\(\)](#),
[lcd.noAutoscroll\(\)](#), [lcd.clear\(\)](#)

LCD індикатор

```
1 #include <LiquidCrystal.h>
2 LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
3
4 void setup() {
5   lcd.begin(16, 2);
6   lcd.print("hello, world!");
7 }
8
9 void loop() {
10  lcd.noBlink();
11  delay(3000);
12  lcd.blink();
13  delay(3000);
14 }
```

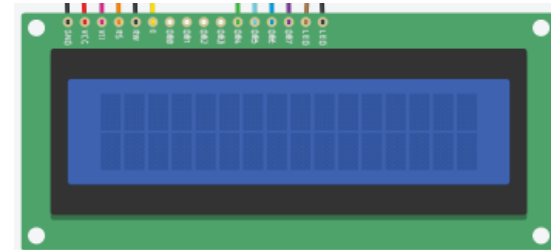
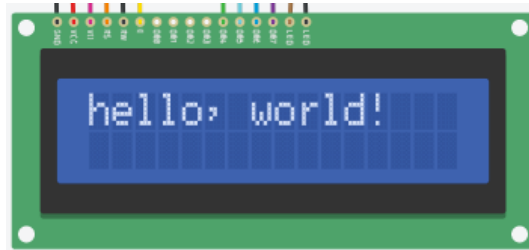
Приклад застосування команд
LiquidCrystal(rs, enable, d4, d5, d6, d7),
lcd.begin (cols, rows), lcd.print(data),
lcd.blink(), lcd.noBlink()

LCD індикатор

```
1 #include <LiquidCrystal.h>
2 LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
3
4 void setup() {
5   lcd.begin(16, 2);
6   lcd.print("hello, world!");
7 }
8
9 void loop() {
10  lcd.noBlink();
11  delay(3000);
12  lcd.blink();
13  delay(3000);
14 }
```

Приклад застосування команд
LiquidCrystal(rs, enable, d4, d5, d6, d7),
lcd.begin (cols, rows), lcd.print(data),
lcd.display(), lcd.noDisplay

LCD індикатор

Приклад застосування команд

LiquidCrystal(rs, enable, d4, d5, d6, d7),
lcd.begin (cols, rows), lcd.print(data),
lcd.createChar (num, data),
lcd.write(byte(0))

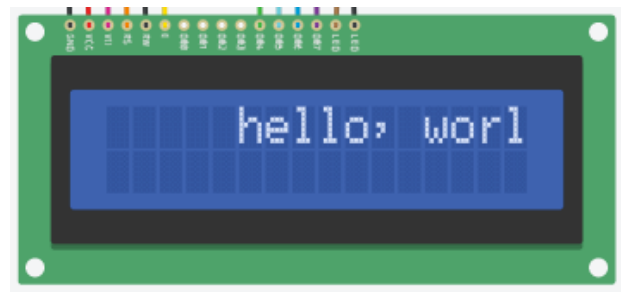
```
1 #include <LiquidCrystal.h>
2 LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
3 byte heart[8] = {
4   0b00000,
5   0b01010,
6   0b11111,
7   0b11111,
8   0b11111,
9   0b01110,
10  0b00100,
11  0b00000
12 };
13 byte smiley[8] = {
14  0b00000,
15  0b00000,
16  0b01010,
17  0b00000,
18  0b00000,
19  0b10001,
20  0b01110,
21  0b00000
22 };
23 byte frownie[8] = {
24  0b00000,
25  0b00000,
26  0b01010,
27  0b00000,
28  0b00000,
29  0b00000,
30  0b01110,
31  0b10001
32 };
33 byte armsDown[8] = {
34  0b00100,
35  0b01010,
36  0b00100,
37  0b00100,
38  0b01110,
39  0b10101,
40  0b00100,
41  0b01010
42 };
43 byte armsUp[8] = {
44  0b00100,
45  0b01010,
46  0b00100,
47  0b10101,
48  0b01110,
49  0b00100,
50  0b00100,
51  0b01010
52 };
53 void setup() {
54   lcd.begin(16, 2);
55   lcd.createChar(0, heart);
56   lcd.createChar(1, smiley);
57   lcd.createChar(2, frownie);
58   lcd.createChar(3, armsDown);
59   lcd.createChar(4, armsUp);
60   lcd.setCursor(0, 0);
61
62   lcd.print("I ");
63   lcd.write(byte(0));
64   lcd.print(" Arduino! ");
65   lcd.write(byte(1));
66 }
67
68 void loop() {
69   // read the potentiometer on A0:
70   int sensorReading = analogRead(A0);
71   // map the result to 200 - 1000:
72   int delayTime = map(sensorReading, 0, 1023, 200, 1000);
73   // set the cursor to the bottom row, 5th position:
74   lcd.setCursor(4, 1);
75   lcd.write(3); // draw the little man, arms down
76   delay(delayTime);
77   lcd.setCursor(4, 1);
78   lcd.write(4); // draw him arms up:
79   delay(delayTime);
80 }
```


LCD індикатор

```
1 #include <LiquidCrystal.h>
2 LiquidCrystal lcd(12, 11, 5, 4, 3, 2);
3 void setup() {
4   lcd.begin(16, 2);
5   lcd.print("hello, world!");
6   delay(1000);
7 }
8
9 void loop() {
10  // зсув на 13 позицій (довжина рядка) ліворуч
11  for (int position = 0; position < 13; position++) {
12    // зсув на одну позицію
13    lcd.scrollDisplayLeft();
14    delay(150);
15  }
16
17  // зсув на 29 позицій праворуч (довж. рядка + довж. індик.)
18  for (int position = 0; position < 29; position++) {
19    // зсув на одну позицію праворуч
20    lcd.scrollDisplayRight();
21    delay(150);
22  }
23
24  // зсув на 16 позицій (довж. рядка + довж. індик) ліворуч
25  // щоб повернути текст до центру
26  for (int position = 0; position < 16; position++) {
27    lcd.scrollDisplayLeft();
28    delay(150);
29  }
30  delay(1000);
31 }
```

Приклад застосування команд LiquidCrystal (rs, enable, d4, d5, d6, d7), lcd.begin (cols, rows), lcd.print(data), lcd.scrollDisplayRight(), lcd.scrollDisplayLeft()

Індивідуальне завдання

1. Реалізувати програму, яка виводить прізвище, ім'я та по батькові у вигляді рядка на LCD-індикаторі, що «біжить».
2. Ввести зміни до попередньої програми, щоб виводилась ще поточна дата.
3. Реалізувати програму виведення випадкового числа на LCD-індикаторі за натисненням кнопки.
4. Реалізувати програму, яка відображає на LCD-індикаторі напис «LOAD». За натисненням кнопки S1 відображається напис «PLAY», а S2 – «STOP».

